

Helyi tanterv

Dél-Zselic Tinódi Lantos Sebestyén Általános Iskola Szigetvár

Tantárgy: Ének-zene (5-8. évfolyam)

Készült az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012 (VI.04.) Korm. rendelet módosításáról szóló dokumentum alapján.

2020.

5–8. évfolyam

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A helyi tantervben egy évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

Matematikai gondolkodási kompetenciák: A formai elemzés, mely főképpen a memórián az összehasonlító készségen alapul, az arányérzék, a variációs készség, a kompozíciós készség (improvizáció) alakulását hatékonyan befolyásolja csakúgy, mint a matematikai kombinációk, logikai összefüggések felfedezését.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozáskor, de legmagasabb fokát az iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknak kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljük meg.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5–6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

5. évfolyam

Választott taneszköz: AP-052004 Rápl Györgyi - Szabó Katalin: Énekeskönyv 5.

A témakörök tartalma a választott taneszközhöz igazodik.

Az 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 72 óra (heti 2 óra)

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban: 36 óra

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből

Kelj fel, juhász, ne aludjál; Hej, Dunáról fúj a szél; Megrakják a tüzet; Érik a szőlő; Töltsd teli, pajtás, poharad; Béreslegény, jól megrakd a szekered; Erre gyere, amerre én; Nincs Szentesen olyan asszony; Ez a lábam, ez, ez, ez; Ha te tudnád, amit én; Csipkefa bimbója; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt; Szélről legeljetelek; Megöltek egy legényt; Édes, kedves feleségem; Hol jártál az éjjel, cinegemadár; Mikor leány voltam; Most jöttem Erdélyből; Hess, páva, hess, páva; Madárka, madárka; Sej, a tari réten; Mikófalvi vásártéren; Erdő, erdő, de magos a teteje; Erdő, erdő, erdő; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Este van már, csillag van az égen; Este van; este van, megy a nap lefelé; Által mennék én a Tiszán; Fiumei kikötőben áll egy hadihajó, Kövecses út mellett

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Édes fülmile (tatár népdal.); A szeleknek élénk szárnyán (román kolinda dallam); Áll egy ifjú nyírfa (oroszlépdal); Greensleeves (angol népdal); Erkel Ferenc: Himnusz; Ludwig van Beethoven: Örömda; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája, Zöld erdő harmatját; Klapka-induló; Laudate Dominum omnes gentes (gregorián zsoltárdallam); Hajnalnóta (trubadúrdal); Jertek, jertek (ófrancia kánon); Édes rózsám (ungaresca), Apor lázár tánca; Arbeau: Két szemednek lángja;

Johann Sebastian Bach: G-dúr menüett; Georg Friedrich Händel: Vízi zene, Joseph Haydn: Szerenád; Ludwig van Beethoven: A tarisznyás fiú dala; Wolfgang Amadeus Mozart: Vágyódás a tavasz után; Henry Purcell: Pásztor, pásztor; Wolfgang Amadeus Mozart: Bűvös csengettyű; Szeikilosz sírverse

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó, gyönyörűszép titokzatos éj; Csordapásztorok; Az öreg bundásnak; Pásztorok, keljünk fel; Adjon az Úristen ennek a gazdának; Három éjjel, három nap; Szent Gergely doktornak

ISMERETEK

- 5. osztályban 50 dal megismerése
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése
- A Himnusz hallás utáni megtanulása és éneklése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
  - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
  - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
  - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
  - A megélt élmények feldolgozásának segítése

FOGALMAK

régi és új stílusú népdal; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő, kvintváltás; ballada; históriás ének; a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, poco

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása
- Népszokások eljátszása
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában
- Részvétel az iskolai kórus munkájában
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban: 16 óra

Zenehallgatási anyag – 5. osztály

Tanult dalok népi zenekarral, népi hangszereken

Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél

Bartók Béla: Gyermekeknek

Kodály Zoltán: Magyar népzene

Kodály Zoltán: Mátrai képek

Kodály Zoltán: Gergely-járás

Más népek dalai

Erkel Ferenc: Himnusz

Liszt Ferenc: Szózat és a Magyar Himnusz (fantázia)

Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia – IV. tétel

Tinódi Lantos Sebestyén dallamai

Várnai Ferenc: Török Bálint fogságáról (Tinódi Vegyeskar – Szigetvár)

Fasang Árpád: Jelige (Tinódi Vegyeskar – Szigetvár)

Egressy Béni: Klapka induló

Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar

Zene Mátyás király udvarából

Dunántúli ugrós táncok

Kodály Zoltán: Hány János - Intermezzo

Johann Sebastian Bach: G-dúr menüett

Georg Friedrich Händel: Vízi zene

Henry Purcell: Arthur király opera részlete

Wolfgang Amadeus Mozart: A Varázsfuvola

Antonio Vivaldi: A négy évszak

Astor Piazzolla: Négy évszak Buenos Airesben

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr zongoraverseny

Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny

ISMERETEK

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, cimbalom, citera, doromb, furulya) ismerete
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében
- Szigetvár zenei együtteseinek megismerése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

FOGALMAK

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus); menüett; szvit; periódus; műdal; opera; Köhel-jegyzék; opus;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 8 óra

ISMERETEK

- A tanult ritmusértékek bővítése a tizenhatod, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-tí, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem; osztinató; alkalmazkodó ritmus; felütés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra

ISMERETEK

- Tiszta kvint, Tiszta kvárt, Tiszta oktáv, Tiszta prím
- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund
- Dúr és moll hangzás
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatkötő szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan

- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

FOGALMAK

Hangköz (Tiszta kvint, Tiszta kvárt, kis szekund, nagy szekund, kis terc, nagy terc, Tiszta prím, Tiszta oktáv); hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek; hangterjedelem; hangsor; Dór hangsor; Dúr hangsor;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra

ISMERETEK

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban

- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban

FOGALMAK

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés; G-kulcs; törzshangok; módosító jelek; fi-tá szolmizációs hangok; szekvencia;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

TOVÁBBHALADÁSI KÖVETELMÉNYEK

Zeneművek - Éneklés

- **A MAGYAR NÉPDAL stílusos előadása szöveggel emlékezetből közösen és egyénileg is**, esetleg kisebb csoportokban, tanári segítség nélkül önállóan.
- **A meglévő repertoár utószolmizálása**, a zenei sajátosságok (stiláris jegyek) elemzése.
- **25 – az énekes anyagnál felsorolt – szemelvény csoportos éneklése emlékezetből.**
- **A Himnusz éneklése emlékezetből.**
- **Régi- és új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmussal.**
- **KÁNONOK és MADRIGÁLOK éneklése** 2 vagy 3, esetleg több szólamban, szöveggel és szolmizálva, a tanár által megadott kezdőhangról, tanári irányítással (vezényléssel).

Zenei ismeretek - Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés, Zenei írás-olvasás

- Variációk szerkesztése 2–4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel. Kvintváltó dallam improvizálása (megadott formaképlet és kezdősorok alapján).
- Könnyű egyszólamú mű kotta utáni leolvasása rövid áttekintés, rávezetés, ill. a nehezebb dallami vagy ritmikai fordulatok belső hallással, vagy közös kézjeles gyakorlattal való előkészítése után.
- Könnyű többszólamú mű részletének megfigyelése, és szólamonkénti elolvasása, majd közös megszólaltatása szolmizálva külön figyelemmel a szólamok közötti együtthangzásra, a tiszta éneklésre. Mindenki minden szólamot tudjon.

- **Ismert dallam vagy népdal egy sorának, részletének**, vagy a teljes népdalnak **önálló leírása** emlékeztetőből, adott hangnemben, vagy betűkötéssel.
- **A törzshangok megnevezése** és leírása G-kulcsban (C'–C").

Zeneművek - Zenehallgatás

- **Tudjon a gyerek a tanár által megadott szempont alapján, hallás után dallami, ritmikai vagy előadásbeli megfigyelést tenni, és arról egy rövid részlet meghallgatása után szóban beszámolni.**
- Legyen képes néhány perces részlet hallás utáni megfigyelésére, és annak az általa énekelt zenei anyaggal való összehasonlítására zenei karakterben, az előadás hangszerelését vagy kórusbeli előadását illetően.
- **Többször hallgatott zeneművek felismerése részleteik alapján. A népi hangszerek és a népi zenekar felismerése hallás után.** Barokk és klasszikus zeneszerzők stílusba besoroló megnevezése.

6. évfolyam

Választott taneszköz: AP-062004 Rápl Györgyi - Szabó Katalin: Énekeskönyv 6.

A témakörök tartalma a választott taneszközhöz igazodik.

A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 36 óra.

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban: 17 óra

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből

A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Már Vidrócki emelgeti a bankót, Elmegyek, elmegyek, Két tyúkom, tavali, Hallod-e, te, szolgáló; Az ürögi faluvégen szól a muzsika; A horgosi csárda; A malomnak nincsen köve; 'Z annya ő sziep lányát; Duna parton van egy malom; Érik a ropogós cseresznye; Kiöntött a Tisza a partjára; Ha felmegyek a budai nagy hegyre; Hej, igazítsad jól a lábod; Kispiricsi falu végén; Hull a szilva; Kocsi szekér, kocsi szán; Kolozsváros olyan város; Ennek a gazdának; Boncidai menyecskek; Megkötöm lovamat; Gerencséri utca; Széles a Duna; Tizenhárom fodor van a szoknyámon, Vágjad, vágjad a búzát; Erdő, erdő, kerek erdő; Csínom Palkó, Csínom Jankó; Te vagy a legény; Gábor Áron rézágyúja; A jó lovas katonának; Arany: Toborzó

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Bárdos Lajos: Rétre hívó; Pál, Kata, Péter (francia kánon); A nap nyugodni tér (német népdal); Hajnalórán; Szívünk rég ide vár (orosz népdal); Szép csillagos az ég (francia dallam); John Of Fornsete: Nyár-kánon; Kassai töredék – Ascendit Christus hodie; Michael Praetorius: Viva la musica; Bárdos Lajos: Csöndes kánon; Quodlibet (Szó, mi, dó, dó, ti, ti..., Nyit már a gyöngyvirág..., Már ébred a hajnal...) német kánonok; Thomas Tallis: All praise to thee; Kék ibolyácska; Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – Veni, veni, o, Sancte Spiritus; Wolfgang Amadeus Mozart: Utazás szánon; Ludwig van Beethoven: Urián föld körüli tazása;

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó jöjj, ó jöjj, üdvözítő, Vígan zengjétek, citorák; Krisztus feltámadta; Komátalat hoztam;
Egressy Béni: Szózat

ISMERETEK

- 6. osztályban 26 dal megismerése
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése
- A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
  - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
  - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
  - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
  - A megélt élmények feldolgozásának segítése

FOGALMAK

ballada; dunántúli terc; felfelé kvintelés; szekvencia; quodlibet; korál; népies műdal; Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő; polifon/homofon; a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; mezzoforte

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása
- Népszokások eljátszása

- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában
- Részvétel az iskolai kórus munkájában
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban 7 óra

Zenehallgatási anyag – 6. osztály

Tanult dalok népi zenekarral, népi hangszereken

Kodály Zoltán: Mátrai képek – vegyeskar

Bartók Béla: Magyar képek – Este a székelyeknél, Ürögi kanásztánc, Medvetánc

Kodály Zoltán: Hány János – Marci bácsi bordala, Intermezzo

Liszt Ferenc: Magyar fantázia

Bartók Béla: Falun;

Georg Philipp Telemann: Don Quixote szvit

Bartók Béla: Húsz magyar népdal

Bárdos Lajos: Dana-dana (Tinódi Vegyeskar)

Dohnányi Ernő: Ruralia Hungarica

Bárdos Lajos: Széles a Duna

Ludwig van Beethoven: Holdfény szonáta – I. tétel

Friedrich Chopin: 24 etüd – Op. 10.

Igor Sztravinszkij: Petruska – Finale

Bárdos Lajos: Aranyszárnyú anygal

Kodály Zoltán: Villő

Pjotr Iljics Csajkovszkij: Régi francia dal

Johannes Brahms: Bölcsődal

Robert Schumann: Gyermekjelenetek

John of Fornsete: Nyár kánon

Georges Bizet: Carmen – Az utcagyerekek kórusa

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

Giovanni Pierluigi da Palestrina: Missa Papae Marcelli – Kyrie

Orlando Lasso: Visszhang

Joseph Haydn: Induló

Ránki György: Kopogós

Thomas Tallis: All praise to thee

Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska

Marc-Antoine Charpentier: Te Deum – Prelude

Johann Sebastian Bach: János Passió

Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – Veni, veni, o, Sancte Spiritus

Egressy Béni: Szózat

Liszt Ferenc: Csárdás obstiné

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Wolfgang Amadeus Mozart: A-dúr zongoraszonáta (Török induló)

Joseph Haydn: C-dúr „Császár” vonósnégyes

Joseph Haydn: G-dúr „Üstdob” szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene

Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc - Utazás szánon;

Wolfgang Amadeus Mozart: D-dúr Divertimento

Ludwig van Beethoven: VII. szimfónia

Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)

ISMERETEK

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp, ütőgardon, koboz) ismerete
- A klasszikus szimfonikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős); Üstdob;
- Vonósnégyes
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében
- mise, madrigál, mottetta, passió, korál, divertimento
- variáció, szonáta, szimfónia, rondó, triós forma

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

FOGALMAK

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus); szimfonikus zenekar; vonósnégyes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban 4 óra

ISMERETEK

- A tanult ritmusértékek bővítése a triola, harmincketted, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet
- Ismeri az augmentálás, diminuálás fogalmakat

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem; triola; harmincketted; augmentálás/diminuálás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között
- Kétkezes kopogós
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- Tiszta kvint, Tiszta kvárt, Tiszta oktáv, Tiszta prím
- kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund, kis szext, nagy szext
- Dúr és moll hangzás
- összhangzatos, dallamos, természetes moll hangsorok
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése
- hármashangzatok (dúr-moll)
- minore-maggiore hangnemváltás

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatkötő szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

FOGALMAK

szext hangközök; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek, minore-maggiore hangnemváltás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra, 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll
- primo-secundo
- basszuskules
- periódus
- dinamika

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban
- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe (C-dúr, a-moll, F-dúr, G-dúr)

FOGALMAK

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

TOVÁBBHALADÁSI KÖVETELMÉNYEK

Éneklés

- Az énekes tananyag felsorolt új rétegeiből választott 10 szemelvény átélt, kifejező előadása emlékezetből.
- Egészséges nyílt hangzás megteremtése, a magyar népdal stílushű éneklése közösen, vagy egyénileg. Törekedjünk az önálló kezdésre a tanári segítség nélküli folyamatos éneklésre. Kívánjuk meg a tiszta éneklésen túl az értelmes frazirozást, kifejező, szép szövegmondást.
- Bécsi klasszikus művek stílushű előadása (zongorakíséretes dalok, kánonok, többszólamú művek) szöveges éneklése, értelmes frazirozással, levegővétellel, dinamikával.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- Zenei kérdés-felelet szerkesztése (2x2 ütem terjedelemben). Formatani ismeretei és gazdag példatára alapján tudjon a növendék egy elkezdett periódust bezárni, tehát UTÓTAGOT improvizálni: az előtag variálásával vagy új zenei anyaggal dúdolva, vagy szolmizálva.

Felismerő kottaolvasás

- Tanult dallamok éneklése betűkottáról és kottakép alapján. A bécsi klasszikusok műveiből vett egyszólamú periódus, vagy periódusnyi terjedelmű téma olvasása rövid áttekintés után első látásra, szolmizálva. (Szolmizációs kezdőhang megállapítása az előjegyzés alapján.)
- Dúr és moll hangnemek kottaképről történő azonosítása 1#-tól 1b-ig.
- A módosító jelek értelmezése kottakép alapján.
- Szolmizációs váltás (moduláció) meghatározása a látott kottakép alapján.
- Periódus közös memorizálása, majd lejegyzése kottába, megadott hangnemben.
- Ismert dallam leírása adott hangnemben, vagy visszaéneklése szolmizálva, és abszolút nevekkal is.

Zenei befogadás

Zenehallgatás

Énekes és hangszeres népdalfeldolgozások felismerése, megnevezése.
Többször meghallgatott klasszikus zeneművek felismerése témáik alapján.
A szimfonikus zenekar hangszercsoportjainak, hangszereinek megnevezése.
A bécsi klasszicizmus zeneszerzői, néhány művük felsorolása.

7–8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenei történelmi szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenei történelmi korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

Választott taneszköz: AP-072003 Rápli Györgyi - Szabó Katalin: Énekeskönyv 7.

A témakörök tartalma a választott taneszközhöz igazodik.

Választott taneszköz: AP-082004 Rápli Györgyi - Szabó Katalin: Énekeskönyv 8.

A témakörök tartalma a választott taneszközhöz igazodik.

A tantárgy alapóraszám *két évfolyamon*: 68 óra

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

Magyar népdalok - 7. osztály

A szennai lipisen-lapason; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském; Hopp ide tisztán; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény

Műzenei szemelvények

Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pizstráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Némtek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)

Magyar népdalok - 8. osztály

A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdön már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzenté; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja

ISMERETEK

- Népdalok és műdalok
- a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői
- Műzene és népzenei feldolgozások különbsége
- Homofon és polifon (kánon) szerkesztés
- A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői
- A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből
- Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
- A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata

- Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
- Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése
- Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteknél
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

Zenehallgatási anyag – 7. osztály

Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) - részletek

Orlando di Lasso: Visszhang

Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet

J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária;

János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.

G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel

H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor

Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel

W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága – nyitány részlet

L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia – Örömda

Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel

Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)

A népzenei revival legjobb felvételei

Zenehallgatási anyag – 8. osztály

W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele
Frédéric Chopin: g-moll mazurka

Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia
Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet
Antonin Dvořak: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)
Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus
Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal
Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám
Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet
Robert Schumann: Gyermejkjelenetek – Álmodozás
Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló
Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel
Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc
Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto
Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva –
részletek a variációkból
Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal
Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna
Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)
Jazz standard-ek
Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).
Népzenei revival legjobb felvételei

ISMERETEK

- Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével
- élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása
- a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során
- a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül
- a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével

FOGALMAK

Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene

Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.

Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK

- Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató
- Felütés- súlytalan indítás

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval
- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban
- Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során
- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

FOGALMAK

3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult új dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK

- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése
- Kis és nagy szext, szeptim

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

ISMERETEK

- Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés
- A korábbi ismeretek mobilizálása:
  - Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete
  - A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon
  - Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
  - Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete
  - Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.
-